

Birlikte Yaşama Kültürü ve Sorumluluklarımız

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ
أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

“Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir kadından yarattık. Birbirinizi tanıyıp sahip çıkmanız için milletlere, sülâlelere ayırdık. Şunu unutmayın ki Allah’ın nazarında en değerli, en üstün olanınız, takvâda (Allah’ı sayıp haramlardan sakınmada) en ileri olanıdır. Muhakkak ki Allah herşeyi mükemmelen bilir, her şeyden hakkıyla haberdardır.” (*Hucurat Suresi;13*)

Muhterem Müslümanlar! Hutbemiz, “**Birlikte Yaşama Kültürü ve Sorumluluklarımız**” hakkındadır.

Bugün insanlık sahip olduğu teknoloji, iletişim ve ekonomi sayesinde, hiç olmadığı kadar birbiriyle bağlantılı, Farklı Dinler, Kültürler ve Fikirler sürekli temas hâindedirler. Bu durum bir yandan zenginlik ve çeşitlilik olurken, diğer yandan birlikte yaşama becerisini zorlayan bir engel olabiliyor.

Savaşlar, ekonomik eşitsizlikler ve iklim değişikliği nedeniyle, **göç hareketleri artıyor**. Göç edenler için uyum ve kimlik mücadelesi, ev sahibi toplumlar için ise entegrasyon ve kabul sorunu oluşturuyor.

Ekonomik belirsizlikler, güvenlik kaygıları ve hızlı değişim, bazı toplumlarda içe kapanma refleksini güçlendiriyor. Bu da milliyetçi ve yer-yer ırkçı söylemlerin artmasına neden oluyor. Ayrıca insanlar tanımadıkları gruplara karşı kolayca önyargı geliştirebiliyor.

Bu ve benzeri durumlara karşı, hepimiz önyargıları aşan bir diyalog, empati ve birlikte yaşama becerileri geliştirmek zorundayız.

Kültürümüzde birlikte yaşamayı ifade eden en güçlü iki kavramdan biri “**kardeşlik**” diğeri de “**komşuluktur**”. **Kardeşlik**; sözlükte aynı anne babadan doğanlar için kullanılır. Ancak İslamî manada kardeşlik, **aynı inancı paylaşan müminler arasında kurulan ilahi bir bağıdır**. Bu bağ; soy, ırk ve menfaat bağlarından daha kuvvetlidir. Çünkü onlar geçicidir; iman bağı ise kalıcıdır ve Allah’a dayanır.

Kur’ân’ı Kerim’de:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

“Müminler ancak kardeşirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah’a karşı gelmekten sakının ki merhamete eresiniz.” Buyruluyor. (*Hucurât Suresi, 10*)

Peygamber Efendimiz (s.a.s): “**Müslüman, Müslümanın kardeşidir.**” buyurarak bu hakikati açıkça ifade etmiştir. (*Buhârî, Mezâlim 3; Müslim, Birr 58.*) Bu kardeşliği ayakta tutan en temel unsur, **sevgidir**. **Sevgi**; kalpleri birleştirir, merhameti doğurur ve dayanışmayı güçlendirir. Sevgi varsa; müminler birbirine sahip çıkar, hastayı ziyaret eder, darda olanın yardımına koşar, kusurları örtmeye çalışırlar.

Efendimiz (s.a.s) bu durumu şöyle anlatır: “**Müminler birbirlerini sevmeye ve merhamette bir beden gibidir. O beden bir organı rahatsız olursa diğer organlar da bundan etkilenir.**” (*Buhârî, Edeb 27; Müslim, Birr 66*)

Kur’an-ı Kerim’de ise kalplerin Allah tarafından birleştirildiği şöyle ifade edilir:

وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“Yeryüzündeki her şeyi harcasaydın, onların kalplerini birleştiremezdin; fakat Allah onları birleştirdi.” (Enfâl, 63). Demek ki kardeşlik; sadece sözle değil, **fiilî dua, sevgi ve merhametle inşa edilir**. Gıybet, suizan, kırgınlık ve ilgisizlik ise bu bağı zayıflatır. Her bir insan farklı yaratılmıştır. Mizaçlarımız, kültürlerimiz ve imtihanlarımız farklı olabilir. Ancak hedef birdir, **O da Allah’ın rızasıdır**. Bu sebeple mümin, farklılıkları problem olarak değil, imtihan olarak görür ve **ittifak yollarını arar**.

Aziz Müminler! Birlikte yaşama kültürünün bir de dışa bakan yönü vardır. Bu da başta **komşuluk olmak üzere diyalog ve entegrasyondur**. İslam, komşuluk hukukuna büyük önem vermiştir. Rabbimiz şöyle buyurur:

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ
وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنْبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فُجُورًا

Yalnız Allah’a ibadet edip O’na hiçbir şeyi şerik yapmayın. Anneye, babaya, akrabalara, Yetimlere, fakirlere, yakın komşulara, uzak komşulara, Yol arkadaşına, garip ve yolculara, Ellerinizi altındakilere (köle, cariye, hizmetçi ve işçilere) de güzel muamele edin. Bilin ki Allah kendini beğenen ve övünüp duran kimseleri sevmez. *Nisa;36*.

Peygamber Efendimiz (s.a.s):

“Cibril bana komşu hakkında öylesine ısrarlı tavsiyede bulundu ki, neredeyse

komşuyu komşuya mirasçı kılacak zannettim.”(*Buhari, Edeb, 28; Müslim, Birr ve Sıla, 42*) buyurmuştur.

Yine Efendimiz şöyle ikaz eder: **“Komşusu kendisinden emin olmayan kimse iman etmiş olmaz.”** *Buhârî, Edeb 29; Müslim, İmân 73. Ayrıca bk. Tirmizî, Kıyâmet 60* Komşuluk; sadece kapı komşusu değildir. Bugün içinde yaşadığımız dünyada, **bütün insanlık geniş anlamda komşumuzdur.**

Bu sebeple mümin;

- Komşusuna zarar vermez,
- İhtiyacını gözetir,
- Yardım elini uzatır,
- Güven veren bir insan olur.

Değerli Mü’minler! İslam’a göre her insan Allah’ın yarattığı değerli bir varlıktır. Bu yüzden insanlara yaklaşımımızda temel prensip; **saygı ve evrensel insanî değerlerde buluşma** olmalıdır. Yüce Rabbimiz şöyle buyurur: ... **قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ**

“De ki: Ey Ehl-i kitap! Sizinle bizim aramızda ortak olan bir söze gelin...” (*Âl-i İmrân, 64*) Demek ki farklı inanç ve kültürlerle ilişkilerimizde esas olan; **ortak noktalar üzerinden köprüler kurmaktır.** Bulduğumuz toplumda aktif bir birey olmak da önemli bir sorumluluktur. Mümin; yaşadığı toplumdan kopuk değil, onun güven veren bir parçasıdır. İnsanlar onu gördüğünde huzur bulmalı ve **“Bunlarla beraber yaşanır”** diyebilmelidir.

Birlikte yaşama iradesinde sözden daha etkili ve daha kalıcı olan ise, **hal dili ve güzel temsildir.** İnsanlar bizim davranışlarımıza bakarak dinimizi ve değerlerimizi tanır. Bu

sebeple üslubumuza dikkat etmeli, kırıcı değil yapıcı olmalı, insanları uzaklaştırmak yerine yakınlaştırmalıyız.

Sonuç olarak;

Birlikte yaşama kültürü;

- İçte kardeşlik, sevgi ve merhamet,
- Dışta ise diyalog, uyum ve güzel komşuluk ile mümkündür.

Bu değerleri hayatımıza taşıdığımızda, toplumda güven inşa eder, gönüller kazanır ve Allah'ın rızasına yaklaşırız.

Rabbimizden niyazımız; bizleri birbirini seven, birbirine merhamet eden ve yaşadığı topluma faydalı olan kullarından eylesin. Âmin!